
De immuniteitszaak van Carles Puigdemont, Antoni Comín en Clara Ponsatí

Waarom het Parlement zou moeten afwijzen
het verzoek om opheffing van de immuniteit

Waarom het Parlement zou moeten afwijzen het verzoek om opheffing van de immuniteit van Carles Puigdemont, Antoni Comín en Clara Ponsatí

1.

Het verzoek tot uitlevering dient afgewezen te worden omdat het procedureel ongegrond is

2.

De opheffing van immuniteit dient afgewezen te worden omdat de beschuldigingen niet gegrond zijn

3.

De opheffing van de immuniteit dient afgewezen te worden omdat het om FUMUS PERSECUTIONIS gaat

Samenvatting

In dit document worden de argumenten tegen het verzoek om opheffing van de immuniteit van Europarlementariërs Carles Puigdemont, Antoni Comín en Clara Ponsatí uiteengezet.

Spanje verzoekt tot opheffing van de immuniteit van deze drie Catalaanse Europarlementariërs met het doel hen te vervolgen voor hun deelname aan het onafhankelijkheidsreferendum van 1 oktober 2017, welke werd georganiseerd ondanks het feit dat het Spaanse Constitutionele Hof het referendum verboden had. Sinds dat zij uit Spanje zijn vertrokken om de bescherming van andere Europese rechtbanken te zoeken tegen de onwettelijke strafrechtelijke vervolging die de Spaanse staat heeft ingesteld tegen de leiders en activisten van de pro-onafhankelijkheidsbeweging in Catalonië, hebben Spaanse rechtbanken verzocht tot uitlevering van deze drie Europarlementariërs aan Spanje. Sinds het referendum heeft het Spaanse Hooggerechtshof alle leden van de Catalaanse regering die in Catalonië zijn gebleven, de President van het Catalaanse Parlement en de voorzitters van twee NGO's veroordeeld. De meeste van hen zijn veroordeeld in oktober 2019 voor de misdaad van 'opruiing', en in sommige gevallen ook het 'misbruiken van fondsen', en veroordeeld tot gevangenisstraffen van 10 tot 13 jaar en gedwongen uitzetting uit het politieke ambt.

Het verzoek tot opheffing van de immuniteit van de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí is één van de vele acties die de Spaanse rechterlijke macht heeft ondernomen om hun op te sluiten en uit hun ambt te zetten, met het doel om hun politieke activiteiten te belemmeren en te beëindigen.

Het Europees Parlement dient dit verzoek af te wijzen omdat het (i) onderhevig is aan procedurele onregelmatigheden, (ii) de beschuldigingen ongegrond zijn en (iii) er sterke aanwijzingen zijn voor *fumus persecutionis*¹. Elk van deze drie redenen zijn op zichzelf al voldoende om het verzoek af te wijzen.

Ten eerste dient dit verzoek louter om procedurele redenen te worden afgewezen. Het Spaanse Hooggerechtshof heeft geen bevoegdheid om te verzoeken tot uitlevering. Gezien deze onbevoegdheid

¹Volgens de principes die JURI heeft ontwikkeld voor de behandeling van immuniteitszaken, is FUMUS PERSECUTIONIS het vermoeden gebaseerd op vastgestelde feiten (zoals onzekerheden rond de procedure en de onderliggende oorzaak) dat de juridische procedure is ingesteld met de intentie schade toe te brengen aan de politieke activiteiten van het Lid.

zou de hele procedure voor het Europees Hof van Justitie kunnen worden gebracht, en daar worden verworpen, als het Europees Parlement besluit tot opheffing van de immuniteit.

Ten tweede zijn de beschuldigingen ongegrond. De belangrijkste aanklacht tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí is opruiing. De heren Puigdemont en Comín zijn ook beschuldigd van het misbruiken van openbare middelen. Geen van deze aanklachten zijn gegrond. Strafrechtelijke vervolging voor het organiseren van een referendum is tegenstrijdig met het internationaal recht.

Ten derde is dit verzoek tot opheffing van de immuniteit bedoeld om de politieke activiteiten van deze drie Europarlementariërs te schaden. Er is dus voldoende bewijs van FUMUS PERSECUTIONIS, wat de belangrijkste reden is geweest in het verleden voor JURI om tegen de opheffing van immuniteit te pleiten⁴. Zo bewijst de huidige Spaanse veronachtzaming van hun immuniteit als Europarlementariërs, waarbij zij het Spaans grondgebied niet kunnen betreden zonder gearresteerd te worden, de ideologische vooringenomenheid van de Spaanse gerechtelijke macht en het gebrek aan garanties. Het staat als een paal boven water dat als ze worden uitgeleverd, er geen eerlijk proces zal volgen.

We zullen deze drie argumenten verder hieronder uitzetten.

1.

Het verzoek tot uitlevering dient afgewezen te worden omdat het procedureel ongegrond is

1.1 The Spanish Supreme Court is not competent

De opheffing van de immuniteit van de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí is verzocht door het Spaanse Hooggerechtshof, dat niet de bevoegdheid heeft dit verzoek in te dienen. De bevoegdheid van het Spaanse Hooggerechtshof is vanaf het begin van de zaak betwist omdat, **in overeenstemming met de Spaanse wet, de vermeende misdrijven moeten worden beoordeeld door een rechtbank in het grondgebied waar ze zijn gepleegd, in dit geval door rechtbanken in Catalonië.**

In dit verband oordeelde **een Belgische rechtbank op 7 augustus in de uitleveringszaak van Lluís Puig (een ander voormalig lid van de Catalaanse regering woonachtig in België) dat 'de Raadkamer de uitvoering van het Europees aanhoudingsbevel heeft afgewezen omdat de Spaanse autoriteit die dat bevel had afgegeven, hiervoor niet bevoegd was'**¹¹ Dit bevestigt dat het Spaanse Hooggerechtshof niet bevoegd is te verzoeken tot de uitlevering van deze drie Europarlementariërs. De Belgische rechtbank hield ter ondersteuning van haar uitspraak rekening met een resolutie van de **VN-Werkgroep over Willekeurige Detenties, die reeds al de onbevoegdheid van het Spaanse Hooggerechtshof had verklaard in haar beoordeling van het proces van de Catalaanse leiders die momenteel in de gevangenis zitten.** Deze Belgische uitspraak is een belangrijke nieuwe ontwikkeling waarmee het Parlement rekening dient te houden: aangezien het Hooggerechtshof, de autoriteit die het Europees aanhoudingsbevel en het verzoek om opheffing van immuniteit van de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí uitgevaardigd heeft, geen bevoegd-

heid heeft om dit te doen, maakt dit de hele immuniteitsprocedure ongeldig en dient zij bijgevolg gestaakt te worden. Als de opheffing van de immuniteit van de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí zou worden goedgekeurd, zou deze beslissing gemakkelijk kunnen worden aangevochten bij het Europese Hof van Justitie.

Het Hooggerechtshof had zich de zaak toegeëigend omdat een deel van de beklaagden, gezien hun posities, niet door een gewone rechtbank konden worden berecht. Echter, aangezien de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí sinds 27 oktober 2017 niet langer overheidsfunctionarissen zijn, dient hun zaak te worden behandeld door een lagere, lokale rechtbank in Barcelona.

Bovendien, volgens de eigen uitspraak van de Spaanse Consejo de Estado betreffende het verzoek om Berlusconi's immuniteit als lid van het Europees Parlement in 2001 op te heffen, is de enige bevoegde instantie om het verzoek in te dienen het Ministerie van Justitie en niet de rechtbankenⁱⁱⁱ.

1.2 Weigering tot erkenning van de Europese immuniteit

Terwijl rechter Pablo Llarena van het Hooggerechtshof verzocht om opheffing van de immuniteit voor de heer Puigdemont, de heer Comín en mevrouw Ponsatí - die *de facto* de Europese aanhoudingsbevelen die hij tegen hen had uitgevaardigd opschortten - handhaafde hij het Spaanse aanhoudingsbevel, omdat de immuniteit van het Parlement niet van toepassing is in Spanje. Zo stelt rechter Llarena dat ze wanneer ze het Spaans grondgebied betreden moeten worden gearresteerd en in voorlopige hechtenis moeten worden gehouden, ongeacht hun immuniteit van het Europees Parlement^{iv}. Deze eigenaardige interpretatie van de immuniteit van het Europees Parlement werd op 9 september 2020 ondersteund door het Spaanse Grondwettelijke Hof. Welke legitimiteit hebben de Spaanse rechterlijke macht en de Spaanse staat om opheffing van de immuniteit te eisen en tegelijkertijd dergelijke immuniteit binnen de Spaanse grenzen

weigeren te respecteren? **Door immuniteit in derde landen te erkennen, maar niet in Spanje, schenden het Spaanse Hooggerechtshof en het Grondwettelijk Hof de immuniteit van leden van het Europees Parlement waarin de EU-wetgeving voorziet, en schenden ze het beginsel van non-discriminatie ten opzichte van andere leden van het Europees Parlement.**

Het is niet de eerste keer in deze zaak dat de Spaanse rechterlijke macht de EU-wetgeving en uitspraken van andere EU-rechtbanken negeert. In 2018 weigerde rechter Larena al de uitspraak van de rechtbank van Schleswig-Holstein dat er geen sprake was van rebelle of opruiing in de zaak van de heer Puigdemont te erkennen.

1.3 Voorlopige hechtenis in afwachting van uitlevering

Aangezien rechter Larena heeft beslist dat de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí moeten worden gearresteerd en in voorlopige hechtenis moeten worden gehouden als ze zelfs ook maar voet aan land zetten in Spanje, zelfs voordat er een beslissing om opheffing van hun immuniteit is gevallen, **is het duidelijk dat als hun immuniteit wordt opgeheven en de EAB's worden uitgevoerd, dit tot voorlopige hechtenis zou leiden.** In dit geval zouden de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí onmiddellijk worden belet hun taken als Europarlementariërs uit te voeren, wat in strijd is met het principe dat de activiteit van de leden moet worden gegarandeerd totdat ze worden veroordeeld in een uiteindelijke uitspraak die niet vatbaar is voor beroep, en wat daarom de rechten van hun kiezers en de normale activiteit van het Europees Parlement zou aantasten.

1.4 Misleidende vertalingen ingediend bij het Europees Parlement

De vertalingen van begeleidende documenten die met het verzoek worden verzonden, bevatten fouten die misleidend kunnen zijn. Zoals hieronder in meer detail wordt uitgelegd, is de belangrijkste aan-

klacht tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí *sedición* (opruiming), maar de heren Puigdemont en Comín worden ook beschuldigd van de misdaad van *malversación de caudales públicos*, wat wil zeggen, dat ze naar verluidt openbare middelen hebben gebruikt om het referendum te organiseren. In de Engelse versie van de ingediende documenten wordt *malversación* onjuist vertaald als “verduistering” van overheidsgelden (een misdrijf van corruptie waarbij een overheidsfunctionaris publiek geld aanneemt voor privé-voordeel). De juiste vertaling hiervan zou zijn “misbruik” van openbare middelen (dit betekent misbruik van openbare middelen, zonder enig privé doel, wat niet als corruptie wordt beschouwd). **Deze foutieve vertaling kan ertoe leiden dat EP-leden ten onrechte geloven dat de heren Puigdemont en Comín worden beschuldigd van corruptie, wat niet het geval is.** Er zijn andere gevallen in de omvangrijke documentatie die naar de JURI-commissie is gestuurd waar de Engelse vertaling problematisch is. Er zijn bijvoorbeeld verwijzingen naar een vermeende beschuldiging van ‘rebellie’ ondanks het feit dat de EAB’s tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí geen melding maken van rebellie.

1.5 Samenvoeging van verschillende zaken in de JURI-commissie

Tenslotte, **vormen de afspraken die in JURI zijn gemaakt om de drie zaken samen te voegen, en ze allemaal toe te wijzen aan dezelfde rapporteur, een andere procedurefout.** Er moet aan worden herinnerd dat de precedentes en regels van JURI aangeven dat er een andere rapporteur voor elke immuniteitszaak zal worden aangewezen. Dit schaadt in het bijzonder mevrouw Ponsatí, aangezien de aanklachten tegen haar verschillen van die van de heren Puigdemont en Comín, omdat ze niet wordt beschuldigd van het misbruiken van fondsen.

2.

De opheffing van immuniteit dient afgewezen te worden omdat de beschuldigingen niet gegrond zijn

De belangrijkste aanklacht tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí betreft opruiing, hetgeen het gebruik van geweld impliceert en zeer zware straffen van tot wel 15 jaar met zich meebrengt. Dit is de aanklacht die het Spaanse Hooggerechtshof in oktober 2019 heeft toegepast, met straffen van 9 tot 13 jaar gevangenisstraf tegen hun voormalige regeringsmedewerkers en tegen twee activisten. Bovendien worden de heren Puigdemont en Comín beschuldigd van een misdrijf wegens vermeend misbruik van openbare middelen om het referendum te organiseren. Zoals we hier uitleggen, zijn geen van deze beschuldigingen gegrond.

2.1 Opruiing is een anomalie in de EU

Het bestaan van de misdaad “opruiing” in het Spaanse Wetboek van Strafrecht, een losjes omschreven misdaad die openbare wanorde bestraft met zeer zware straffen, is een overblijfsel uit het verleden (de Spaanse minister van Justitie noemde het onlangs zelf een misdaad uit de 19e eeuw^v) en een anomalie in de EU. **Het misdrijf “opruiing” komt niet voor in de meeste lidstaten en hoewel het nog steeds bestaat in Ierland, werd het voor het laatst toegepast in 1901.** De strafbare feiten analoog aan “opruiing” die in andere lidstaten dan Spanje bestaan, worden geassocieerd met aanzienlijk kortere gevangenisstraffen dan dat hier het geval zou zijn.

Het is het vermelden waard dat men in JURI eerder heeft betoogd dat de immuniteit niet mag worden opgeheven wanneer de vermeende handeling alleen als een strafbaar feit wordt beschouwd in de staat die om opheffing van de immuniteit verzoekt, of wanneer er minder strenge straffen op rusten in de wetten van andere lidstaten.

2.2 Het misdrijf van opruiing in het kader van het internationaal recht, de rechtbank van Schleswig-Holstein, de VN-WGAD en Amnesty International

De beschuldiging of veroordeling van opruiing voor de organisatie van vreedzame bijeenkomsten en protesten zonder geweld van de kant van de pleitbezorgers, is een onwettige inmenging in het recht op vrijheid van meningsuiting en vreedzame vergadering, en dus is de interpretatie van het misdrijf van opruiing door het Spaanse Hooggerechtshof (dat volgens hun vonnis geen geweld vereist) in strijd met de Spaanse grondwet, EU- en internationale verdragen, en handvesten inzake mensenrechten die Spanje heeft geratificeerd, en daarnaast in strijd met de interpretatie van de misdaad die de Spaanse rechtbanken tot nu toe hebben gehandhaafd.

De rechtbank van Schleswig-Holstein die een EAB tegen de heer Puigdemont heeft onderzocht, heeft juist dit gebrek aan geweld aangevoerd om vast te stellen dat de acties die aan hem worden toegeschreven in verband met het houden van het referendum geen misdaad vormen in Duitsland, en dus heeft zij de uitlevering voor de misdaden van rebellie of opruiing afgewezen. De rechtbank oordeelde dat: ‘het referendum van 1 oktober 2017 zelf niet het vereiste niveau van geweld behaalde (om de misdaad van hoogverraad van toepassing te laten zijn) omdat het niet had kunnen leiden tot een onmiddellijke afscheiding van Spanje en bedoeld was door Puigdemont om alleen verdere onderhandelingen te beginnen...’^{vi}. Het ontkende ook de beschuldiging van “openbare wanorde”: “de voorwaarde is dat deze man geweld moet erkennen en goedkeuren en een invloed moet uitoefenen op verdere gebeurtenissen. Dit was niet het geval met beklagde Puigdemont. Het ging alleen over het referendum. Hij was geen ‘geestelijke leider’ van geweld’.

In rapporten^{vii} met betrekking tot de voorlopige hechtenis en de strafrechtelijke procedures tegen de pro-onafhankelijkheidsleiders die waren uitgevaardigd vóór het einde van hun proces bij het Spaanse Hooggerechtshof, **oordeelde de Werkgroep van de Verenigde Naties voor Willekeurige Detentie (WGAD) dat de acties die werden toegeschreven aan de leiders niet gewelddadig waren, niet tot ge-**

weld aanzetten en niet geweld als resultaat hadden. Integendeel, het stelde vast dat hun acties “de vreedzame uitoefening van het recht op vrijheid van mening, meningsuiting, vereniging, vergadering en participatie omvatten” en concludeerde bijgevolg dat hun detentie willekeurig was omdat het resultaat was van de uitoefening van deze rechten. Bovendien waarschuwt de WGAD in haar jaarverslag over zijn activiteiten aan de Mensenrechtenraad^{viii}, gepubliceerd in september 2020, dat Spanje, het enige EU-land dat in het rapport is opgenomen, de aanbeveling om de pro-onafhankelijkheidsleiders vrij te laten niet heeft uitgevoerd. In het rapport wordt ook opgemerkt dat het haar standpunt heeft gehandhaafd, zelfs na een herziening van de zaak aangevraagd door Spanje.

Amnesty International legt in haar analyse van de uitspraak van het Hooggerechtshof^{ix} uit dat een veroordeling wegens opruiing in strijd is met het legaliteitsbeginsel en acties die onder internationaal recht worden beschermd strafbaar stelt.

2.3 Referendums en onafhankelijkheidsverklaringen zijn volgens de Spaanse wet geen misdaad

Het is frappant dat het Spaanse Hooggerechtshof de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí heeft beschuldigd van opruiing, omdat hun acties geen misdaad vormen volgens de bepalingen van het Spaanse Wetboek van Strafrecht: **de organisatie van “niet-geautoriseerde referenda” werden in Spanje in 2005 gedecriminaliseerd^x en vreedzame onafhankelijkheidsverklaringen waren daarvoor al in 1995 gedecriminaliseerd^{xi}.**

2.4 Een duidelijk gebrek aan evenredigheid

Wanneer er rekening wordt gehouden met de gebeurtenissen die zich hebben voorgedaan (het houden van een referendum zonder geweld - behalve politiegeweld), is bestraffing met zware gevangenisstraffen niet evenredig.

2.5 Er was geen sprake van misbruik van fondsen

De heren Puigdemont en Comín worden beschuldigd van een misdrijf wegens vermeend misbruik van openbare middelen om het referendum te organiseren. Er werd echter geen overheidsgeld uitgegeven voor de organisatie van het referendum: **de Spaanse minister van Openbare Financiën tijdens het referendum heeft herhaaldelijk verklaard dat er geen publiek geld was gebruikt om het referendum te organiseren^{xii} en zijn afdeling bracht verschillende rapporten uit waarin dit werd verklaard.** Het is hierbij het vermelden waard dat de overheidsfinanciën van de Catalaanse regering vanaf november 2015 onder toezicht stonden van de Spaanse regering.

Bovendien heeft zelfs het Spaanse Hooggerechtshof zelf erkend dat er voor het referendum geen publieke middelen zijn uitgegeven. In hun vonnis van 14 oktober 2019 verklaarden zij: “Geen van die betalingen is uiteindelijk aan Unipost gedaan. Zijn curator besloot geen betaling te eisen van de regionale ministeries die de respectievelijke bevelen hadden geplaatst”. Ondanks deze erkenning van de feiten voerde het Spaanse Hooggerechtshof aan dat het niet relevant was of de gelden daadwerkelijk aan de leveranciers waren betaald of niet: volgens hen werd het misdrijf gepleegd door louter het bestellen van de dienst, zelfs als de gelden nooit daadwerkelijk werden betaald. Deze nieuwe interpretatie is in strijd met de doctrine die eerder door het Hooggerechtshof werd verdedigd, namelijk dat aangezien een vereiste van het misdrijf de werkelijke schade aan de openbare financiën is, er geen misdaad is zonder daadwerkelijke betalingen.

3.

De opheffing van de immuniteit dient afgewezen te worden omdat het om FUMUS PERSECUTIONIS gaat

De vervolging van de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí is een geval van fumus persecutionis. In een context waarin (zoals herhaaldelijk verklaard door de Raad van Europa^{xiii}) de hiërarchie van de Spaanse rechterlijke macht sterk gepolitiseerd is, komen de procedurele gebreken die we in sectie 1 hebben besproken voort uit de politieke aard van de vervolging die is gebleken door een gecoördineerde inspanning van de rechtbanken, het Openbaar Ministerie, de administratieve autoriteiten en het Grondwettelijk Hof. Dit heeft geresulteerd in een gebrekkig proces, ten eerste vanwege het gebrek aan garanties en, ten tweede, vanwege talrijke episodes waarin de verschillende betrokken instellingen openlijk een ideologische inslag hebben getoond.

Vervolgens stellen we in de punten 3.1 tot 3.3 dat het proces geen garanties biedt.

3.1 Het recht op de natuurlijke rechter is geschonden

De eerste grote onregelmatigheid, die noodzakelijkerwijs ook de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí zou treffen, is de schending van het recht op de natuurlijke rechter en het recht op beroep. Zoals hierboven uitgelegd met betrekking tot de zaak Lluís Puig en de uitspraak van de Belgische rechtbank van 7 augustus 2020, was het Spaanse Hooggerechtshof nooit de bevoegde rechtbank: **het proces tegen de andere pro-onafhankelijkheidsleiders had voor het Hooggerechtshof van Catalonië moeten plaatsvinden, zoals vastgesteld door de WGAD en de Internationale Federatie van Mensenrechten en EuroMed Rechten (FIDH)^{xiv}**. Bovendien is het Spaanse Hooggerechtshof ook niet bevoegd om EAB's uit te vaardi-

gen tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí. Om de zaken nog erger te maken, aangezien het Hooggerechtshof het hoogste gerechtshof in Spanje is, heeft het de beklaagden het recht op beroep geweigerd door zichzelf bevoegd te verklaren.

3.2 Er zal geen eerlijk proces zijn in geval van uitlevering

Aangezien de pro-onafhankelijkheidsleiders die in Spanje zijn achtergebleven al zijn berecht, wordt de zaak tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí als in wezen reeds behandeld beschouwd en daarom kan niet van hen worden verwacht dat ze een eerlijk proces krijgen (ze zouden worden berecht door hetzelfde Hof) en het is duidelijk dat het vermoeden van onschuld niet wordt en niet zal worden gerespecteerd. In feite worden de drie leden van het Europees Parlement routinematig criminelen genoemd door de pers, door leden van de Spaanse regering en andere prominente politici, en zelfs door leden van de rechterlijke macht.

Het is het vermelden waard dat de vervolging, voorlopige hechtenis, berechting en veroordeling van de pro-onafhankelijkheidsleiders die in Spanje bleven een politiek beladen procedure vol onregelmatigheden was, zoals onder meer werd vastgesteld door de WGAD en de FIDH. Zij signaleerden onregelmatigheden zoals de schending van het vermoeden van onschuld, de schending van het recht op voldoende tijd en middelen om de verdediging voor te bereiden, en de aanklacht als een algemene beschuldiging die niet op concrete feiten was gebaseerd.

3.3 Opportunistisch gebruik van Europese aanhoudingsbevelen

De rechter Llarena heeft de Europese aanhoudingsbevelen (EAB's) tegen de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí willekeurig en opportunistisch gebruikt:

- Ten eerste trok hij op 3 december 2017 de eerste ronde van EAB's in die door de vorige onderzoeksrechter waren uitgevaardigd (voordat het Hooggerechtshof de zaak aannam)² omdat hij ver-

² In feite is de FIDH van mening dat "het bestaan van meerdere gerechtelijke procedures bij verschillende rechtbanken en hun late centralisatie in het Hooggerechtshof een schending vormt van het recht op een eerlijk proces".

moedde dat de Belgische rechtbank “de uitvoering van de EAB’s gedeeltelijk zou kunnen ontkennen”, wat verdere acties tegen de drie zou “beperken”^{xv}.

- Vervolgens, na het afronden van de onderzoeksfase en het uitvoeren van de instructie tegen de pro-onafhankelijkheidsleiders die in Spanje bleven, vaardigde Larena nieuwe EAB’s uit en werd de heer Puigdemont in Duitsland gearresteerd op weg naar België. De rechtbank van Schleswig-Holstein weigerde het EAB uit te voeren voor “rebellie” of “opruiing”, maar was bereid het EAB uit te voeren voor “misdrijf van fondsen”. Omdat dit zou hebben betekend dat hij veroordeeld zou worden voor een veel minder zware misdaad en de vrijlating uit de voorlopige gevangenis van de andere pro-onafhankelijke leiders zou hebben afgedwongen, trok Larena de EAB’s opnieuw in^{xvi}. Ondertussen was in België het EAB dat de heer Comín betrof al in mei 2018 afgewezen vanwege een procedurefout.
- Ten slotte heeft Larena, na de veroordeling van de andere pro-onafhankelijkheidsleiders, de derde “ronde” van EAB’s die momenteel van kracht zijn uitgevaardigd (hoewel opgeschort wegens immuniteit). De zaak van Lluís Puig is reeds afgewezen door de Belgische rechtbank op grond van het feit dat het Hooggerechtshof niet bevoegd is. Gezien de precedents is er geen garantie dat, als de immuniteit wordt opgeheven, de EAB’s niet opnieuw zullen worden ingetrokken als de Spaanse rechterlijke macht niet tevreden is met de uitkomst.

Tenslotte bespreken we in de punten 3.4 tot 3.8 de ideologische vooringenomenheid van de instellingen die bij het proces betrokken zijn.

3.4 Ideologische vooringenomenheid bij het Hooggerechtshof

De beslissingen over wie vervolgd moet worden en op welke grond zijn arbitrair geweest, waarbij degenen die politiek actief bleven anders werden behandeld dan degenen die dat niet deden. In maart 2018 werden slechts enkele van de voormalige leden van de Catalaanse regering in voorlopige hechtenis genomen. **Voormalige ministers die de politiek hadden verlaten, werden vrijgelaten, terwijl**

degenen die hun politieke activiteiten hadden voortgezet mee te doen in de verkiezingen, gevangen werden gezet. Dit arbitraire onderscheid kwam ook tot uiting in de veroordeling: de politiek inactieven werden ‘slechts’ veroordeeld voor een misdrijf van ongehoorzaamheid zonder gevangenisstraf, de anderen werden veroordeeld voor opruiing (en in sommige gevallen misbruik van geld) met zware gevangenisstraffen van meer dan 10 jaren.

In februari 2018 wees rechter Llarena het verzoek om een einde te maken aan de voorlopige hechtenis van de voormalige Catalaanse minister van Binnenlandse Zaken, Joaquim Forn, af op grond van het feit dat hij zijn standpunt over onafhankelijkheid niet had afgezworen^{xvii}. Hij wees in mei 2018 een ander verzoek af omdat Forn een steunbrief had geschreven aan de pro-onafhankelijkheid grassroots-organisatie Comitès per la Defensa de la República^{xviii}.

In maart 2020, tijdens de COVID-19 lockdown, hebben de Catalaanse penitentiaire autoriteiten de toelating van veroordeelden in open gevangenisregimes om thuis te blijven tijdens de noodsituatie herzien, waaronder enkele van de Catalaanse leiders. Terwijl deze zaken door de bevoegde commissie werden onderzocht, gaf de persdienst van het Hooggerechtshof een verklaring af waarin ze dreigde strafrechtelijke vervolging in te dienen tegen commissieleden als een van de Catalaanse leiders zou worden vrijgelaten^{xix}. Het bericht zei niets over andere veroordeelden met dezelfde penitentiaire status.

Op 23 juli 2020 heeft het Hooggerechtshof het penitentiaire regime van de voormalige voorzitter van het Catalaanse parlement, Carme Forcadell, ingetrokken, waardoor ze niet langer buiten de gevangenis vrijwilligerswerk kon doen. **De rechtbank was van oordeel dat elke versoepeling van haar opsluitingsregime betrekking moest hebben op een “behandelprogramma”, wat inhoudt dat ze onderworpen zou worden aan een heropvoedingsprogramma^{xx}.**

Openbare toespraken van rechters van het Hooggerechtshof tijdens officiële evenementen vertonen vaak een openlijke ideologische vooringenomenheid. Zo beschreef de president van het Hooggerechtshof, Carlos Lesmes, burgers die protesteerden tegen de vangenneming van Catalaanse leiders als een “klein maar doorslaand

deel van de samenleving, bestaande uit burgers verblind door irrationaliteit die het weefsel van onze democratie frontaal aanvielen^{xxi}.

3.5 Ideologische vooringenomenheid en heropvoedingsplannen door het openbaar ministerie

De openbare aanklager heeft de noodzaak van politieke heropvoeding frequent tot uitdrukking gebracht en heeft zich op dergelijke gronden systematisch verzet tegen elke strafrechtelijke versoepeling betreffende de Catalaanse politieke leiders. Bijvoorbeeld:

- **In februari 2020 gingen ze in beroep tegen een vergunning van 72 uur om de gevangenis te verlaten voor de activistische leider Jordi Cuixart, op grond van het feit dat hij geen spijt had getoond en nog niet was ‘heropgevoed’, en ze voerden daarbij aan dat een dergelijke vergunning nooit zou worden verleend tegen een verkrachter of een moordenaar die verklaarde van plan te zijn het “opnieuw te doen”^{xxii}.**
- In mei 2020 gingen ze in beroep tegen de vergunning voor de activistische leider Jordi Sánchez om de gevangenis te verlaten om vrijwilligerswerk te doen en vroegen ze dat hij eerst een les moest volgen om te leren dat “een regionale regering de structuur van de staat niet kan veranderen”^{xxiii}. Een vergunning voor de voormalige Minister van Arbeid Dolors Bassa om voor haar zieke moeder te zorgen, werd op soortgelijke gronden afgewezen^{xxiv}.
- **Op 28 juli 2020 gingen ze in beroep tegen de beslissing om een gedeeltelijk open regime toe te kennen aan enkele van de Catalaanse leiders, met als argument dat ze meer tijd in de gevangenis moesten doorbrengen om een heropvoedingsprogramma over opruiing te volgen^{xxv}.**

3.6 De rol van politieke partij VOX als initiator van de procedures

De strafzaak begon in maart 2017 met een strafzaak aangespannen door de extreemrechtse politieke partij VOX. **Deze extremistische**

politieke partij is onderdeel van de procedure gebleven als de “ver- tegenwoordiging van het volk”. Ze vroegen systematisch om de langste gevangenisstraffen (driemaal zo lang als wat het Openbaar Ministerie vroeg) en genoten door hun rol ruimschoots media-aan- dacht (de advocaat die optrad voor de partij in het proces liep tege- lijkertijd mee bij de Spaanse verkiezingen en is nu een MP)^{xxvi}. VOX heeft ook 4 zetels in het Europees Parlement en zit in dezelfde frac- tie als de rapporteur van de immuniteitszaak.

3.7 De partijdigheid van de centrale kiescommissie

De Centrale Kiescommissie (afgekort in het Spaans JEC) is de Spaanse verkiezingsautoriteit die als taak heeft ervoor te zorgen dat de verkiezingen eerlijk verlopen. **Bij de verkiezing van het Europees Parlement van mei 2019 handelde de JEC met een gebrek aan on- partijdigheid**. Ze probeerden eerst de heren Puigdemont en Comín en mevrouw Ponsatí uit te sluiten van de kieslijsten (deze beslissing werd vernietigd door de administratieve kamer van het Hoogge- rechtshof). Na de verkiezingen heeft de JEC de heren Puigdemont en Comín gedurende zes maanden verhinderd hun functie als lid van het Europees Parlement op zich te nemen, omdat zij naar Madrid moesten gaan om trouw te zweren aan de Spaanse grondwet als voorwaarde om lid te worden van het Europees Parlement. Uitein- delijk, nadat het EHvJ zich tegen de JEC-claim had uitgesproken, konden de heren Puigdemont en Comín in januari 2020 plaatsne- men in het Parlement (mevrouw Ponsatí werd een lid van het Euro- pees Parlement na Brexit). Als gevolg van dezelfde JEC-tussenkomst werd Oriol Junqueras, verkozen tot lid van het Europees Parlement in voorlopige hechtenis, verhinderd om zijn zetel in het Europees Parlement in te nemen. De definitieve uitkomst van de zaak van de heer Junqueras is nog in behandeling bij het EHvJ.

De politisering van de JEC wordt geïllustreerd door de onthulling van de Spaanse krant *El Diario* dat **een van de JEC-leden van 2017 tot 2019, Andrés Betancor, die op de loonlijst stond van de Spaan- se partij Ciudadanos^{xxvii}, namens zijn partij juridische documenten heeft ingediend om de heren Puigdemont en Comín en mevrouw**

Ponsatí uit te sluiten van de Europese verkiezingen, terwijl hij tegelijkertijd deelnam aan de beslissing als lid van het JEC.

3.8 Vooringenomenheid en strategische timing bij het Grondwettelijk Hof

Het Grondwettelijk Hof is opgericht als een arbitraal orgaan om grondwettelijke geschillen op te lossen, **De laatste jaren is het echter steeds meer partijdig geworden en heeft het een sleutelrol gespeeld bij de judicialisering van wat in wezen een politiek conflict is. In feite zijn haar resoluties de springplank geweest voor de “algemene criminele zaak” tegen de pro-onafhankelijkheidsleiders.** Dit werd mogelijk gemaakt door de directe uitvoerende bevoegdheden die de rechtbank kreeg in een hervorming van haar handvest in 2015, een hervorming die bekritiseerd werd door de Commissie van Venetië van de Raad van Europa omdat deze de ‘perceptie zou kunnen aantasten dat het Grondwettelijk Hof alleen optreedt als een neutrale arbiter, als rechter van de wetten”^{xxviii}.

Het Grondwettelijk Hof werkt als een kamer van laatste appèl boven het Hooggerechtshof in zaken die verband houden met grondrechten. Omdat beroepen bij het Constitutionele Hof moeten worden onderzocht voordat ze bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kunnen worden ingediend, kan het Constitutionele Hof optreden als poortwachter voordat zaken in Straatsburg terechtkomen. In de praktijk wordt ongeveer 99% van de beroepen snel afgewezen door het Grondwettelijk Hof (omdat ze als niet grondwettelijk relevant worden beschouwd)^{xxix} en worden ze snel doorgezet naar het EVRM). In de verschillende beroepen die de Catalaanse leiders tijdens hun voorlopige hechtenis hebben ingediend, accepteerde het Grondwettelijk Hof ze allemaal te onderzoeken (de Spaanse wet zegt dat een beslissing over de ontvankelijkheid binnen 30 dagen moet worden genomen), en ze zijn vervolgens een zeer lange tijd aan het nemen om de zaak te onderzoeken. Deze buitensporige vertragingen onthullen een weloverwogen strategie om beroepen af te slaan en ervoor te zorgen dat ze het EVRM niet konden bereiken voordat het proces voorbij was^{xxx}.

Referenties

ⁱ Policy Department for Citizens' Rights and Constitutional Affairs (March 2020). *Handbook on the incompatibilities and immunity of the Members of the European Parliament*. Retrieved from: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/621936/IPOL_STU\(2020\)621936_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2020/621936/IPOL_STU(2020)621936_EN.pdf).

ⁱⁱ Lorne Cook (August 7, 2020). Belgian court rejects move to extradite ex-Catalan minister. *Washington Post*. Retrieved from: https://www.washingtonpost.com/politics/courts_law/belgian-court-rejects-move-to-extradite-ex-catalan-minister/2020/08/07/f41d6958-d899-11ea-a788-2ce86ce81129_story.html

ⁱⁱⁱ Julio M. Lázaro (May 10, 2001). El Consejo de Estado resuelve que el suplicatorio de Berlusconi debe tramitarlo Justicia. *El País*. Retrieved from: https://elpais.com/diario/2001/05/10/espana/989445625_850215.html.

^{iv} EFE (January 20, 2020). Llarena pide a la Eurocámara que suspenda la inmunidad de Puigdemont y Comín. Retrieved from: <https://www.efe.com/efe/espana/politica/llarena-pide-a-la-eurocamara-que-suspenda-inmunidad-de-puigdemont-y-comin/10002-4147274>

^v José Marcos (February 25, 2020). El ministro de Justicia afirma que las penas por sedición son "inusitadamente altas". *El País*. Retrieved from: https://elpais.com/politica/2020/02/25/actualidad/1582635807_854380.html.

^{vi} Press Department of the Oberlandesgericht for the State of Schleswig-Holstein (July 12, 2018). *Matter Carles Puigdemont: The extradition for the accusation of embezzlement of public funds is admissible; an extradition for the accusation of rebellion is inadmissible. Carles Puigdemont remains free*. Retrieved from: <https://www.schleswig-holstein.de/DE/Justiz/OLG/Presse/Pl/201806Puigdemontenglisch.html>.

^{vii} Working Group on Arbitrary Detention (June 13, 2019). Opinión núm. 6/2019, relativa a Jordi Cuixart i Navarro, Jordi Sánchez i Picanyol y Oriol Junqueras i Vies (España). Paragraph 114. Retrieved from: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Detention/Opinions/Session84/A_HRC_WGAD_2019_6.pdf.

Working Group on Arbitrary Detention (July 10, 2019). Opinión núm. 12/2019, relativa a Joaquín Forn i Chiariello, Josep Rull i Andreu, Raúl Romeva i Rueda y Dolores Bassa i Coll (España). Paragraph 110. Retrieved from: https://www.ohchr.org/Documents/Issues/Detention/Opinions/Session84/A_HRC_WGAD_2019_12%20ADVANCE%20EDITED%20VERSION.pdf.

^{viii} Working Group on Arbitrary Detention (July 24, 2020). 2019 Report of the Working Group on Arbitrary Detention. Retrieved from: <https://undocs.org/A/HRC/45/16>.

^{ix} AMNESTY INTERNATIONAL (November 19, 2019). Analysis of the Supreme Court's Ruling in the case of Catalan Leaders. Retrieved from: <https://www.amnesty.org/download/Documents/EUR4113932019ENGLISH.PDF>.

^x *EL MUNDO* (April 21, 2005). El Congreso anula las penas por convocar un referéndum ilegal. Retrieved from: <https://www.elmundo.es/elmundo/2005/04/21/espana/1114082887.html>

^{xi} Carlos Berbell (August 27, 2018). En 1995 se suprimió del nuevo Código Penal un artículo que castigaba con prisión cualquier declaración de independencia. *CONF/LEGAL*. Retrieved from: <https://confilegal.com/20180827-1995-suprimio-nuevo-codigo-penal-articulo-castigaba-prision-declaracion-independencia/>

^{xii} *La Vanguardia* (April 16, 2018). Montoro reitera que el 1-0 no se pagó con dinero público desde que el Gobierno intervino la Generalitat. Retrieved from: <https://www.lavanguardia.com/politica/20180416/442613306927/cristobal-montoro-referendum-1-octubre-dinero-publico-gobierno-intervino-generalitat.html>.

^{xiii} *EUROPARESS* (June 3, 2020). El GRECO vuelve a instar a España a modificar el sistema de elección del CGPJ para garantizar la independencia judicial. Retrieved from: <https://www.europapress.es/nacional/noticia-greco-vuelve-instar-espana-modificar-sistema-eleccion-cgpj-garantizar-independencia-judicial-20200603144327.html>.

^{xiv} International Federation of Human Rights and EuroMed Rights (September 2019). *Informe de observación sobre el proceso judicial en Madrid contra los políticos y líderes asociativos catalanes*. Retrieved from: <https://www.fidh.org/IMG/pdf/madrid739espweb.pdf>.

^{xv} Reyes Rincón (December 5, 2017). Supreme Court withdraws European arrest warrant for Puigdemont. *El País*. Retrieved from: https://english.elpais.com/elpais/2017/12/05/inenglish/1512477042_866257.html.

^{xvi} Reyes Rincón (July 20, 2018). Judge drops international arrest warrant against former Catalan premier. *El País*. Retrieved from: https://english.elpais.com/elpais/2018/07/19/inenglish/1532005743_590084.html.

^{xvii} *EFE* (February 2, 2018). El juez mantiene en prisión a Forn por riesgo de reiteración delictiva. Retrieved from: <https://www.efes.com/efe/espana/politica/el-juez-mantiene-en-prision-a-forn-por-riesgo-de-reiteracion-delictiva/10002-3512074>.

^{xviii} *EUROPAPRESS* (May 24, 2018). El juez vuelve a rechaza dejar en libertad a Forn por riesgo de reiteración tras expresar su apoyo a los CDR. Retrieved from: <https://www.europapress.es/nacional/noticia-juez-vuelve-rechaza-dejar-libertad-forn-riesgo-reiteracion-expresar-apoyo-cdr-20180524140755.html>.

^{xix} *EUROPAPRESS* (June 17, 2020). Oriol Junqueras pide que la jueza de Manresa investigue el Whatsapp del TS pese al fuero especial. Retrieved from: <https://www.europapress.es/catalunya/noticia-oriol-junqueras-pide-jueza-manresa-investigue-whatsapp-ts-pese-fuero-especial-20200617145851.html>.

^{xx} Oriol Solé (July 23, 2020). El Supremo revoca las salidas de prisión de Forcadell para cuidar de su madre en vísperas de decidir sobre la semilibertad de los presos del procés. *El Diario*. Retrieved from: https://www.eldiario.es/catalunya/supremo-revo-ca-salidas-prision-forcadell-cuidar-madre-visperas-decidir-semilibertad-presos-proces_1_6122300.html.

^{xxi} Carlos Lesmes (October 29, 2019). *Inaguration speech of the Military Judicial Year*. Retrieved from: <http://www.poderjudicial.es/cgpi/es/Poder-Judicial/En-Portada/-El-presidente-del-TS-y-del-CGPJ-aboga-por-acometer-las-reformas-pendientes-en-la-jurisdccion-militar>.

^{xxii} Oriol Solé (February 19, 2020). La Fiscalía argumenta que no se daría un permiso a un violador que dijera “lo volvería a hacer” y pide que Cuixart no salga de prisión. *El Diario*. Retrieved from: https://www.eldiario.es/catalunya/politica/fiscalia-argumenta-violador-volveria-cuixart_1_1124287.html.

^{xxiii} *EUROPAPRESS* (May 5, 2020). La Fiscalía pide retirar a Jordi Sànchez el permiso de salidas de prisión para hacer voluntariado. Retrieved from: <https://www.europapress.es/catalunya/noticia-fiscalia-pide-retirar-jordi-sanchez-permiso-salidas-prison-hacer-voluntariado-20200505122308.html>.

^{xxiv} Oriol Solé (March 2, 2020). La Fiscalía pide al juez impedir a Dolors Bassa cuidar de su madre porque antes debe “respetar la ley”. *El Diario*. Retrieved from: https://www.eldiario.es/catalunya/politica/fiscalia-impedir-dolors-bassa-respetar_1_1048242.html.

^{xxv} Oriol Solé (July 28, 2020). La jueza suspende la semilibertad de Junqueras, Cuixart, Forn, Sànchez y Romeva y no podrán salir ni a trabajar. *El Diario*. Retrieved from: https://www.eldiario.es/catalunya/fiscalia-pide-juez-proces-suspender-semilibertad-prematura-presos_1_6130103.html.

^{xxvi} José Elías Rodríguez (March 13, 2019). Spanish far-right Vox in spotlight in Catalan trial. *Reuters*. Retrieved from: <https://www.reuters.com/article/us-spain-politics-vox/spanish-far-right-vox-in-spotlight-in-catalan-trial-idUSKBNIQU269>.

^{xxvii} Gonzalo Cortizo / Carmen Moraga (February 26, 2020). Ciudadanos tenía a sueldo como asesor a un miembro de la Junta Electoral Central que resolvió reclamaciones del partido. *El Diario*. Retrieved from: https://www.eldiario.es/politica/junta-electoral-central-ciudadanos-trascendentales_1_1117478.html.

^{xxviii} European Commission for Democracy through Law (Venice Commission) (March 7, 2017). Opinion on the Law of 16 October 2015 amending the Organic Law No. 2/1979 on the Constitutional Court. Retrieved from: [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2017\)003-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2017)003-e).

^{xxix} Fernando J. Pérez (July 24, 2017). El Tribunal Constitucional rechaza el 99% de los recursos de amparo. *El País*. Retrieved from: https://elpais.com/politica/2017/07/24/actualidad/1500900869_377995.html.

^{xxx} *EUROPAPRESS* (February 9, 2020). El TC fijó la estrategia de aceptar recursos de presos del ‘procés’ para impedir internacionalizar el juicio en el TEDH. Retrieved from: <https://www.europapress.es/nacional/noticia-tc-fijo-estrategia-aceptar-recursos-presos-proces-impedir-internacionalizar-juicio-tedh-20200209111041.html>.

Volgens de principes die de Commissie juridische zaken van het Europees Parlement heeft ontwikkeld voor de behandeling van immuniteitszaken, is

fumus persecutionis

het vermoeden gebaseerd op vastgestelde feiten (zoals onzekerheden over de procedure en de onderliggende oorzaak) dat de gerechtelijke procedure is aangespannen met als doel schade te berokkenen aan de politieke activiteiten van het lid.